

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

« КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА»

2021-2022 н.р.

Викладач:

Браніцька Т.Р., доктор педагогічних наук, професор

Профайл викладачів

Контактний телефон (0432) 55-65-69

E-mail
tatjanarom4@gmail.com

Консультації за попередньою домовленістю відповідно до
[графіку роботи викладачів](#)

Список рекомендованої літератури

1. Браніцька Т.Р. Конфліктологічна культура фахівців соціономічних професій: технологія формування: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. 462 с.
2. Браніцька Т.Р. Основи конфліктологічної культури: програма та методичні рекомендації до спецкурсу: Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 45 с.

3. Браніцька Т.Р. Технологія формування конфліктологічної культури фахівців соціономічних професій: навч.-метод. посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. 130 с.
4. Бесемер Христоф. Медиация. Посредничество в конфликтах/ Пер. с нем. Н.В. Маловой. – Калуга, «Духовное познание», 2004. 176 с. [Електронний ресурс]. Режим доступа: <http://www.e-reading.club/bookreader.php/105724/Mediaciya.pdf>.
5. Богданов Е.Н. Психология личности в конфликте: уч. пособие. Н. Богданов, В.Г.Зазыкина. – СПб: Питер, 2004. – 224 с.
6. Вердербер Р. Психология общения / Р. Вердербер, К. Вердербер. СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 320 с.
7. Воронцова Т. В. Вчимися жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа) [Електронний ресурс] / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко та ін.К.: Алатон, 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/drive/folders/0Bzt9FAqrO9WcLXZwZVlJaFBCS3c>.
8. Гіренко С.П., Ващенко І.В. Вирішення конфліктних ситуацій працівниками ОВС у роботі з населенням: Навч.-метод. матеріали. – Харків: Національний університет внутрішніх справ, 2004. – 36с.
9. Гришина Н. В. Психология конфликта. / Н. В. Гришина. – СПб.: Питер, 2008. – 544 с.
10. Дудкевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. / Т.В. Дудкевич. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 456с.
11. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии /С.М. Емельянов. – СПб, 2000. – 368 с.
12. Культура диалога. Разрешение конфликтов. Примирение / Сост. И. Соломадин. К.: Дух і літера, 2016. 264 с.
13. Карамушка Л. М. Психология управления заведениями середньої освіти. / Л. М. Карамушка. – К.: Ніка-Центр, 2000. – 331 с.
14. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник. / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.
15. Матохнюк Л.О., Браніцька Л.О., Шпортун О.М. Психодіагностика: діагностичний інструментарій: навчально-методичний посібник/Матохнюк Л.О. Браніцька Т.Р., Шпортун О.М.- Вінниця: КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», 2021 – 559с.
16. Орбан-Лембрик Л. До питання про міжгрупові конфлікти /Л. Орбан-Лембрик // Соціальна психологія, 2007. – С.3-17.
17. Пірен М.І. Конфліктологія. Підручник /М.І. Пірен. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
18. Примуш М. В. Конфліктологія. Навчальний посібник. / М. В. Примуш. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 288с.
19. Розенберг М. Язык жизни. Ненасильственное общение. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ekolobova.ru/rbooks/52-iaziklife.html>

20. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект: навчально-методичний посібник. К. 2016.
21. Ромек В.Г. Тренинг уверенности в межличностных отношениях /В.Г. Ромек. – СПб.: Речь, 2003. –175 с.

22.Комунікація зі студентами відбувається за допомогою:

Google meet, Google Classroom, Google форм, kahoot.

Перелік завдань курсу

Навчальна дисципліна «Конфліктологічна культура керівника» вивчає основи конфліктологічної культури, загальної культури, прийомів, техніки, стратегії управління конфліктами, критерії компетентності та професіоналізму, основ психолого-педагогічної взаємодії (етики діяльності і мовлення, специфіки управління конфліктами); формування умінь застосовувати знання в процесі подальшої професійної діяльності.

Мета спецкурсу полягає у підвищенні рівня конфліктологічної культури майбутніх фахівців соціономічної сфери діяльності (психологів, управлінців та інш.); наданні студентам систематизованих знань з теоретичних засад та практичних умінь професійної конфліктологічної майстерності; ознайомленні з сучасними технологіями запобігання та управління конфліктами шляхом усвідомлення студентами ефективності механізмів цих технологій.

Завдання курсу:

- розкрити сутність конфліктологічної культури майбутнього фахівця соціономічної сфери;
- обґрунтувати цінність знань з конфліктологічної культури, що сприяє мотивації студента до їх засвоєння та створює можливість розвитку професійно – творчої особистості;
- створити умови формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців соціономічних професій шляхом застосування психолого – педагогічної системи технологій, інтерактивних методів навчання;
- виробити уміння аналізувати причини й умови виникнення конфліктів, їх вплив на взаємини в колективі;
- вивчити методи прогнозування, діагностування та попередження конфліктів, використовуючи методики і технології оцінки конфліктних ситуацій в соціономічній сфері;
- вивчити правила безконфліктної взаємодії, особливості суб'єктів взаємодії, особливості внутрішньоособистісного конфлікту, стилі поведінки людини у конфлікті.

4.Програмні результати навчання.

ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

Знання:

Зн 1 Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;

Зн 2 Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів, понять у навчанні та професійній діяльності.

Уміння:

Ум 1 Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів застосування інноваційних підходів.

Комунікація:

К 1 донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності;

К 2 Здатність ефективно формувати комунікативну стратегію.

Автономія та відповідальність:

AB1 Управління комплексними діями або проєктами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;

AB2 Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

5.Форми та методи навчання

Вивчення дисципліни «Конфліктологічна культура керівника» здійснюється під час лекційних та практичних занять, самостійної позааудиторної роботи з використанням сучасних інформаційних технологій навчання та консультацій.

Основними методами організації аудиторних занять є: бесіда, спостереження, демонстрація; частково-пошуковий (евристичний), дослідницький метод; дискусії і диспути; створення ситуації емоційно-моральних переживань; усні та письмові опитування, тестування знань, письмове творче завдання.

6.Ознаки та обсяг дисципліни

Семестр	<i>перший</i>
Кількість кредитів	<i>4/1</i>
Вид підсумкового контролю	<i>екзамен / залік</i>

Обов'язкова / вибіркова

Кількість годин Вид заняття	Для денної форми навчання	Для заочної форми навчання
Лекційних занять	16	12
Практичних занять	24	8
Семінарських занять	-	-
Всього аудиторних	40	20
Самостійна робота студента	80	10
Всього	120	30

7. Опис курсу

Для досягнення програмних результатів та завдань дисципліни, виокремлено 2 змістових модулів:

- 1. Теоретичні основи конфліктологічної культури в соціономічній сфері діяльності.**
- 2. Практика формування конфліктологічної культури. Психологія попередження та управління конфліктами в соціономічній сфері діяльності.**

До кожного з модулів розроблені практичні завдання, виконання яких є обов'язковим для кожного студента.

ТЕМАТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**«КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА»**

»

дата	Тема	Вид роботи / год.	Виклад змісту теми
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конфліктологічної культури в соціономічній сфері діяльності.			
2.10	Тема 1. Психологія розвитку конфліктологічної культури майбутніх фахівців соціономічних професій	Лекційне заняття / 2 год	Психологічна сутність конфліктологічної культури та психологічні механізми її розвитку. Поняття «конфліктологічна культура» як важлива складова психологічної, професійної культури та її значення в становленні

			майбутнього фахівця соціономічної сфери.
		Практичне заняття / 4 год	Структурні компоненти, шляхи розвитку КК як соціальної, професійної та особистісної цінності, як інтегративної характеристики майстерності майбутнього фахівця соціономічної сфери. Принципи, технології виховання та самовиховання конфліктологічної культури.
		Самостійна робота / 4 год.	Підготовка доповіді /презентації на тему «Складові конфліктологічної культури».
9.10	Тема 2. Конфлікти в соціономічній сфері діяльності. Причини та функції конфліктів. Динаміка конфліктів	Лекційне заняття / 2 год	Конфлікти в соціономічній сфері діяльності. Механізми їх виникнення, причини, динаміка, функції конфліктів. Особливості конфліктологічної культури майбутнього фахівця соціономічної сфери. Психологічна структура конфлікту: конфліктна ситуація, інцидент. Складові конфліктної ситуації (зовнішня і внутрішня позиції учасників).
		Практичне заняття / 4 год	Причини виникнення конфліктів: розбіжності в цілях, знаннях, поглядах, переконаннях, емоційні причини. Динаміка, фази (рівні), ескаляція, функції конфлікту. Особливості конфліктів в соціономічній сфері діяльності. Попередження конфліктних

			ситуацій та шляхи їх конструктивного розв'язку.
		Самостійна робота / 6 год.	Дослідити та проаналізувати з урахуванням індивідуальних особливостей суб'єктів взаємодії в соціальних конфліктах (статеві-вікових, особистісних, соціально-психологічних).
16.10.	Тема 3. Види конфліктів та їх психологічні чинники: внутрішньоособистісні, міжособистісні і міжгрупові конфлікти	Лекційне заняття / 2 год	Риси конфліктної особистості. Типи конфліктних особистостей та особливості їх поведінки в конфліктних ситуаціях. Рівні конфліктності особистості та форми конфліктної поведінки. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації за К.У. Томасом і Р.Х. Кілменном, їх ознаки та характеристики. Типи поведінки особистості у конфліктній ситуації.
		Практичне заняття / 4 год	Ознаки особистісного конфлікту та його різновиди. Мотиваційний конфлікт. Когнітивний конфлікт. Рольовий конфлікт. Природа особистісних конфліктів за З. Фрейдом. Механізми захисту від внутрішніх конфліктів. Прояви внутрішньоособистісних конфліктів та способи їх подолання. Причини, чинники та типи міжособистісних конфліктів. Міжгрупові конфлікти, їх особливості, причини виникнення та різновиди.

		Самостійна робота / 6 год.	Опрацювання методичних матеріалів «Конфліктологічна культура»
Змістовий модуль 2. Практика формування конфліктологічної культури. Психологія попередження та управління конфліктами в соціономічній сфері			
23.10	Тема 4. Профілактика конфліктів у соціономічній діяльності. Конфлікти в організаціях	Лекційне заняття / 2 год	Профілактика конфліктів: сутність, підходи і напрями. Психодіагностика як засіб прогнозування конфлікту. Особливості та зміст превентивної психології конфлікту. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості.
		Практичне заняття / 4 год	Вимоги до ефективної ділової критики. Розуміння організації як основного елементу у структурі сучасного суспільства. Типи та функції конфліктів в організації. Організаційно-технічні, соціально-економічні й адміністративно-управлінські передумови конфліктів в організації.
		Самостійна робота / 6 год.	Ессе на тему: «Сутність, підходи і напрями профілактики конфліктів.»
30.10	Тема 5. Процес управління конструктивного розв'язання конфліктів у соціономічній діяльності	Лекційне заняття / 4 год	Стратегія розв'язання конфліктів в соціономічній сфері. Медіатор у системі розв'язання конфлікту. Рационально-інтуїтивна модель оволодіння конфліктною ситуацією (за Дж. Гр. Скотт). Переговори як універсальний спосіб розв'язання конфліктів. Етапи переговорного

			процесу. Метод «принципових переговорів» Р. Фішера і У. Юрі.
		Практичне заняття / 2 год	Моделі поведінки особистості в процесі переговорів. Технології стратегій і тактик в переговорному процесі. Вирішення конфліктів за допомогою медіатора, специфіка вирішення конфліктів третьою стороною. Перешкоди, що знижують можливість попередження конфліктів.
		Самостійна робота / 6 год.	Діагностика конфліктної схильності особистості. Експертиза та передбачення педагогічних конфліктів..
6.11.	Тема 6. Конфліктологічна культура професійного спілкування	Лекційне заняття / 2 год	Технології конструктивного спілкування та раціональної поведінки в конфліктах. Методи та форми управління конфліктами. Психотехнологічний контекст управління конфліктами.
		Практичне заняття / 2 год	Поняття спілкування, його особливості, функції, види, структура. Технологія організації професійної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди. Роль конфліктологічної культури та майстерність фахівця в організації професійної взаємодії.

		Самостійна робота / 6 год.	Проаналізуйте стилі спілкування. Умови ефективного спілкування. Бар'єри комунікації в конфлікті, принципи психологічного посередництва
13.11	Тема 7. Розвиток конфліктологічної культури як шлях вдосконалення професійної майстерності. Психотехнології управління конфліктами.	Лекційне заняття / 2 год	Врегулювання конфліктів за допомогою третьої сторони. Посередництво педагога у вирішенні конфліктів. Бар'єри комунікації у конфліктах та можливості взаєморозуміння. Ефективна поведінка у конфліктах та їхнє конструктивне вирішення.
		Практичне заняття / 2 год	Психотехнології управління конфліктами. Технології конструктивного спілкування та раціональної поведінки у конфліктах. Форми і стратегії завершення та вирішення конфлікту.
		Самостійна робота /6 год.	Опишіть бар'єри комунікації в конфлікті. Переговори, як універсальний метод розв'язання конфліктів.

8. Контроль і оцінка

Форми контролю: проміжний контроль (виконання завдання по завершенню опанування модуля) у письмовій формі; підсумковий контроль знань у вигляді заліку в письмовій формі.

Критерії оцінювання практичних завдань:

«відмінно» (90 - 100 балів) – студент повністю володіє практичною навичкою, вміє пов'язати теорію з практикою.

«добре» (74 - 89 балів) – студент частково володіє практичною навичкою, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань.

«задовільно» – студент володіє тільки обов'язковим мінімумом виконання практичного завдання, ознайомлений із технікою виконання.

«незадовільно» – студент не володіє практичною навичкою.

Студент вважається допущеним до семестрового заліку, якщо він виконав усі вказані вище види практичних робіт, за кожен з яких набрав кількість балів, не меншу за мінімальну (60 балів).

Важливою складовою у підсумковій оцінці є кількість балів, отриманих за тестове завдання, розроблене за допомогою Google форм, доступ до якого студенти отримують під час заліку. Тестові завдання, загальною кількістю 50, які містять 1 правильну відповідь, кожна правильна відповідь на які оцінюються в 2 бали. Максимальна кількість балів за тестові завдання – 100 балів.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень :

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85 -89	B	добре	
74-84	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

9. Політика щодо відвідування:

Відвідування аудиторних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує:

- краще розуміння матеріалу;
- можливість дослідити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом;
- сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (з використанням дистанційних технологій навчання за погодженням завідувача кафедри).

Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи іншої вагомої причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації студентом.

Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів.

10.Перелік питань для підготовки до заліку

1. Конфліктологічна культура як складова професійної культури.

2. Структурні компоненти конфліктологічної культури.
3. Принципи, технології виховання та самовиховання конфліктологічної культури.
4. Механізми їх виникнення, причини, динаміка, функції конфліктів.
5. Психологічна структура конфлікту: конфліктна ситуація, інцидент..
6. Конфліктогенна ситуація і конфлікт.
7. Конфлікт як процес.
8. Риси конфліктної особистості. Типи конфліктних особистостей та особливості їх поведінки в конфліктних ситуаціях.
9. Правила медіації.
10. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації за К.У. Томасом і Р.Х. Кілменном, їх ознаки та характеристики.
11. Типологія конфліктів.
12. Конструктивні і деструктивні конфлікти.
13. Мотиваційний конфлікт.
14. Внутрішній конфлікт: причини, протікання, корекція.
15. Технології попередження конфліктних ситуацій, стратегії конструктивного вирішення конфліктів.
16. Поняття про активне слухання: прийоми та правила активного слухання.
17. Культура професійного спілкування.
18. Психологічні причини конфліктів.
19. Структура конфлікту.
20. Розвиток конфлікту на рівні емоцій.
21. Картографія конфлікту.
22. Стили поведінки особистості в конфлікті.
23. Вплив темпераменту на особливості поведінки людини в конфлікті.
24. Процедури примирення.
25. Підходи та моделі розв'язання конфлікту в психології.
26. Основні концепції переговорів.
27. Метод «принципових переговорів» Р. Фішера і У. Юрі.
28. Різні критерії типології конфліктів (за К. Хорні, М Пірен, Р. Дарендорфом, О.Р. Лурією та інш.)
29. Технології конструктивного спілкування та раціональної поведінки в конфліктах.
30. Психологічна підготовка до переговорів.
31. Психодіагностика як засіб прогнозування конфлікту.
32. Протистояння емоційному тиску в переговорах.
33. Роль психолога в підготовці і проведенні переговорів.
34. Роль конфліктологічної культури та майстерність фахівця в організації професійної взаємодії.
35. Стратегія управління персоналом як превентивний засіб профілактики конфліктів.
36. Процедура медіації (посередництва).
37. Вимоги до медіатора (посередника).
38. Своєрідність фасилітації як процедури примирення.
39. Вимоги до експертів, що дають допомогу у розв'язанні конфліктів.
40. Вікові особливості конфліктної поведінки.

41. Корекція конфліктної поведінки.
42. Бар'єри комунікації у конфліктах та можливості взаєморозуміння.
43. Ефективна поведінка у конфліктах та їхнє конструктивне вирішення.
44. Застосування тренінгів в психокорекції конфліктної поведінки.
45. Конфліктологічна експертиза: проблеми і перспективи.
46. Ігрові способи корекції конфліктів: межі застосування, чинники ефективності.
47. Конфліктологічна культура майбутнього фахівця, представника соціономічного типу професій, як шлях вдосконалення його професійної майстерності.
48. Технології конструктивного спілкування та раціональної поведінки у конфліктах.
49. Конфліктологічна культура як складова професійної культури фахівців соціономічних професій.
50. Роль конфліктів в життєдіяльності сучасного суспільства; технології попередження конфліктних ситуацій, стратегії конструктивного вирішення конфліктів.

**11.Онлайн тести для самоперевірки знань з дисципліни
«КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА»
» ([завантажити](#))**

12.Використання правил академічної доброчесності

Вивчаючи дисципліну ««Конфліктологічна культура керівника», студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у [Положенні про академічну доброчесність КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»](#), дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порухення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.